

2014 m. vasario 27 d., ketvirtadienis

P7_TA(2014)0170

Padėtis Ukrainoje

2014 m. vasario 27 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Ukrainoje (2014/2595(RSP))

(2017/C 285/14)

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezolucijas dėl Europos kaimynystės politikos, Rytų partnerystės ir Ukrainos, visų pirma į savo 2014 m. vasario 6 d. rezoluciją dėl padėties Ukrainoje ⁽¹⁾,
 - atsižvelgdamas į savo 2013 m. gruodžio 12 d. rezoluciją dėl Vilniaus aukščiausiojo lygio susitikimo rezultatų ir Rytų partnerystės, ypač santykių su Ukraina, ateities ⁽²⁾,
 - atsižvelgdamas į 2013 m. gruodžio 19 d. ir 20 d. Europos Tarybos išvadas,
 - atsižvelgdamas į Užsienio reikalų tarybos neeilinio 2014 m. vasario 20 d. posėdžio dėl Ukrainos išvadas,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 110 straipsnio 2 ir 4 dalis,
- A. kadangi, Ukrainos prezidentui ir vyriausybei priėmus sprendimą sustabdyti asociacijos susitarimo pasirašymą, šimtai tūkstančių žmonių visoje šalyje spontaniškai išėjo į gatves ir įsiliejo į demonstracijas už Europos integraciją; kadangi demonstrantai taikiai būrėsi Kijevo Nepriklausomybės aikštėje (ukr. *Maidan Nezalezhnosti*) ir, siekdami, kad vyriausybė persvarstytų savo sprendimą, ragino imtis esminių politinių pokyčių;
- B. kadangi Prezidentui V. Janukovyčiui pavaldžios institucijos, leidusios saugumo pajėgoms prieš protestuotojus naudoti kovinius šaudmenis ir ant stogų Nepriklausomybės aikštėje, kuri nuo lapkričio pabaigos buvo antivivyriausybinių ir proeuropietišκών protestų epicentras, ir aplink ją dislokavusios snaiperius, akivaizdžiai pažeidė įstatymus; kadangi protestuotojų ir stebėtojų egzekucija Kijevo gatvėse sukėlė didžiulį tarptautinį pasipiktinimą ir buvo pasmerкта tarptautinės bendruomenės;
- C. kadangi tuo pat metu į Kijevą išvyko trys ES užsienio reikalų ministrai, siekdami tarpininkauti, kad Prezidentas V. Janukovyčius ir opozicija rastų kompromisinį sprendimą; kadangi jiems tarpininkaujant pavyko pasiekti susitarimą dėl taikaus ir demokratiško krizės baigimo plano; kadangi siekti susitarimo padėjo ir specialusis Rusijos pasiuntinys, tačiau jis jo nepasirašė;
- D. kadangi dėl to ES nusprendė už žmogaus teisių pažeidimus, smurtą ir pernelyg didelės jėgos panaudojimą atsakingiems asmenims taikyti tikslingas sankcijas, įskaitant turto išaldymą ir draudimą išduoti vizą; kadangi valstybės narės taip pat susitarė laikinai sustabdyti eksporto licencijas įrangai, kuri gali būti panaudota vidaus represijoms, ir iš naujo įvertinti įrangai, kuriai taikoma Bendroji pozicija 2008/944/BUSP, išduotas eksporto licencijas;
- E. kadangi Lvovo ir Donetsko piliečiai, parodydami savo solidarumą ir vienybę su visa šalimi, 2014 m. vasario 26 d. ėmėsi iniciatyvos vartoti rusų ir ukrainiečių kalbas savo kasdiniuose reikaluose;
- F. kadangi 2014 m. vasario 21 d. Aukščiausioji Rada priėmė rezoluciją, kurioje pasmerkė „kovos su terorizmu“ operacijas ir pareikalavo, kad saugumo pajėgos pasitrauktų iš Kijevo centro; kadangi šiuo veiksmu parlamentas parodė savo ryžtą imtis pagrindinio vaidmens ir suvaldyti padėtį šalyje; kadangi kitą dieną parlamentas balsavo už Prezidento V. Janukovyčiaus atstatydinimą, 2004 m. konstitucijos sugrąžinimą, priešlaikinių rinkimų rengimą 2014 m. gegužės 25 d. ir buvusios Ministrės Pirmininkės Julijos Tymošenko išlaisvinimą;

⁽¹⁾ Priimti tekstai, P7_TA(2014)0098.

⁽²⁾ Priimti tekstai, P7_TA(2013)0595.

2014 m. vasario 27 d., ketvirtadienis

1. reiškia pagarbą asmenims, kovojantiems ir žūstantiems už Europos vertybes, ir reiškia savo giliausią užuojautą aukų šeimoms, griežtai smerkia visus smurtinius veiksmus ir ragina Ukrainos piliečius, taip pat politinius ir pilietinius lyderius šiuo Ukrainai istoriniu momentu veikti kuo atsakingiau;

2. griežtai smerkia brutalius ir neproporcingus riaušių malšinimo pajėgų, tokių kaip „Berkut“, snaiperių ir kt., veiksmus, lėmusius tragišką smurto protrūkį; apgailestauja dėl mirčių ir sužeidimų, kurių patyrė visos šalys, ir reiškia nuoširdžiausią užuojautą nukentėjusiųjų šeimoms; įspėja, kad bet koks tolesnis smurto eskalavimas būtų pražūtingas Ukrainos tautai ir pažeistų šalies vienybę ir teritorinį vientisumą; pabrėžia, jog dabar yra itin svarbu, kad visos šalys elgtųsi atsakingai, nuosaikiai ir išpareigotų siekti visapusiško politinio dialogo ir nesiimtų neteisėtų atsakomųjų veiksmų; ragina visas politines jėgas susiburti vardan kritinėje padėtyje atsidūrusios Ukrainos ir padėti siekti kompromisinių sprendimų, aiškiai atsiribojant nuo ekstremistų ir vengiant provokacijų bei smurto išpuolių, kurie galėtų kurstyti separatistų jėgas;

3. teigiamai vertina atsakingą vaidmenį, kurį atliko Aukščiausioji Rada prisiimdama savo visapusiškas konstitucines funkcijas ir užpildydama politinį ir institucinį vakuumą, atsiradusį atsistatydinus vyriausybei ir atstatydinus Prezidentą, kurį po to nušalino parlamentas; atkreipia dėmesį į parlamento iki šiol priimtas priemones, pirmiausia susijusias su grįžimu prie 2004 m. konstitucijos, su sprendimu 2014 m. gegužės 25 d. surengti prezidento rinkimus, sprendimu atšaukti policijos ir saugumo pajėgas ir iš kalėjimo paleisti Juliją Tymošenko; pabrėžia, kad yra labai svarbu tai, jog Ukrainos Parlamentas ir jo nariai toliau laikosi teisėtos valstybės principų;

4. žavisi Ukrainos žmonėmis dėl to, kad buvo greitai pakeista valdžia ir dėl to, kad pastaraisiais mėnesiais jie pademonstravo pilietinį atkaklumą, pabrėžia, kad šis pilietinis ir tautinis protestas yra pavyzdinis ir kad tai bus Ukrainos istorijos takoskyra; pabrėžia, kad šios demokratinės, pilietinės pergalės neturėtų gadinti nei jokia keršto dvasia, nei atpildo priešininkams veiksmai, nei politinės vidaus kovos; pabrėžia, kad turi būti surengtas nepriklausomas nusikaltimus prieš Ukrainos piliečius įvykdžiusių ir valstybės galiomis piktnaudžiavusių asmenų teismo procesas; ragina sudaryti nepriklausomą komisiją, kuri, glaudžiai bendradarbiaudama su Europos Tarybos Tarptautine patariamąja komisija ir ESBO, ištirtų nuo demonstracijų pradžios vykdytus žmogaus teisių pažeidimus;

5. remia ES požiūrį, apimančią stiprias diplomatinės pastangas ir tikslines sankcijas, skirtas tiems, kurie davė nurodymus vykdyti su politine priespauda susijusias žmogaus teisių pažeidimus; ragina pradėti vykdyti tikslines sankcijas, dėl kurių susitarė Užsienio reikalų taryba, ir ragina valstybes nares įgyvendinti savo teisės aktus dėl kovos su pinigų plovimu, siekiant sustabdyti pasisavintų pinigų srautus iš Ukrainos ir užtikrinti, kad ES deponuotas pavogtas turtas būtų sugrąžintas; mano, kad reikėtų nedelsiant pradėti iš tikrųjų nepriklausomą įvykdytų nusikaltimų tyrimą ir kad tikslines sankcijas reikėtų atšaukti, kai tik padėtis Ukrainoje pagerės ir bus matyt tokio tyrimo rezultatai; ragina ištirti nušalinto Prezidento V. Janukovyčiaus bendrų ir šeimos vykdytą plataus masto valstybės lėšų ir turto išėikvojimą, išaldyti visą jų turtą, kol bus išaiškinta, kaip jis buvo įgytas, ir jei bus įrodyta, jog tas turtas vogtas, užtikrinti, kad ES valstybių narių vyriausybės jį grąžintų;

6. ragina Komisiją, valstybes nares ir tarptautines humanitarines organizacijas visiems nukentėjusiesiems suteikti sparčią, esminę ir tiesioginę medicininę ir humanitarinę pagalbą;

7. ragina visas puses ir trečiąsias šalis gerbti ir remti Ukrainos vienybę ir teritorinį vientisumą; ragina visas Ukrainos politines jėgas ir visus atitinkamus tarptautinius subjektus išpareigoti siekti Ukrainos teritorinio vientisumo ir nacionalinės vienybės, atsižvelgiant į šalies kultūrinę ir kalbinę sudėtį ir jos istoriją; ragina Ukrainos parlamentą ir valdymą perimančią vyriausybę gerbti mažumų teises šalyje ir rusų kalbos bei kitų mažumų kalbų vartojimą; ragina priimti naujus teisės aktus, atitinkančius Ukrainos išpareigojimus pagal Europos regioninių arba mažumų kalbų chartiją;

8. primena, kad dabartinių Ukrainos sienų garantijas suteikė Jungtinės Amerikos Valstijos, Rusijos Federacija ir Jungtinė Karalystė, pasirašiusios Budapešto memorandumą dėl saugumo garantijų, kai Ukraina atsisakė branduolinio ginklo ir pasirašė Sutartį dėl branduolinio ginklo neplatavimo; primena Rusijos Federacijai, kad, drauge su dviem kitomis minėtomis

2014 m. vasario 27 d., ketvirtadienis

šalimis, ji tuo pačiu teisės aktu yra įsipareigojusi nedaryti ekonominio spaudimo, siekdama savo interesų, kai Ukraina naudojasi jai priklausančiomis suverenumo suteikiamomis teisėmis, ir taip užsitikrindama sau kokią nors naudą;

9. pabrėžia, kad svarbu skirti visą dėmesį siekiant spęsti šią krizę sukėlusias problemas ir suteikti žmonėms pasitikėjimą politika ir institucijomis; taip pat mano, kad šiam tikslui pasiekti reikia įgyvendinti konstitucines ir struktūrines reformas, skirtas sukurti veiksmingą valdžių kontrolės ir pusiausvyros sistemą, glaudesnę politikų ir visuomenės ryšį, teisinę valstybę, atskaitomybę ir iš tiesų nepriklausomą teismų sistemą ir užtikrinti patikimus rinkimus;

10. teigiamai vertina Užsienio reikalų tarybos neeilinio 2014 m. vasario 20 d. posėdžio išvadas ir ypač sprendimą nustatyti tikslines sankcijas, įskaitant asmenų, atsakingų už žmogaus teisių pažeidimus, smurtą ir besaikį jėgos naudojimą, turto išaldymą ir vizų draudimą jiems, taip pat sustabdyti įrangos, kuri gali būti panaudota vidaus represijoms, eksporto licencijas; pažymi, kad šios sankcijos turėjo didžiulį poveikį Ukrainos viešajai nuomonei, ir laikosi nuomonės, kad šios priemonės galėjo būti priimtose anksčiau; tačiau mano, kad šias sankcijas, kaip ES politikos Ukrainos atžvilgiu dalį, reikėtų taikyti ir šiuo pereinamuoju laikotarpiu;

11. palankiai vertina buvusios Ministrės Pirmininkės Julijos Tymošenkos išlaisvinimą iš kalėjimo ir tikisi, kad jos išlaisvinimas reikš selektyvaus ir politiniais motyvais grindžiamo teisingumo Ukrainoje pabaigą; reikalauja nedelsiant ir besąlygiškai išlaisvinti visus neteisėtai sulaikytus demonstrantus ir politinius kalinius, panaikinti jiems visus kaltinimus ir juos politiškai reabilituoti;

12. ragina visas politines jėgas šiuo Ukrainai itin svarbiu pokyčių laikotarpiu veikti išvien siekiant takaus pereinamojo laikotarpio politinio proceso, plataus užmojo ir plataus masto reformų darbotvarkės ir į Europos standartus orientuotos vyriausybės, kad būtų išsaugota šalies vienybė ir teritorinis vientisumas ir sudarytos palankesnės sąlygos kompromisiniams sprendimams dėl Ukrainos ateities priimti; ragina laikinąją valdžią užtikrinti demokratines teises ir laisves visoms demokratinėms politinėms jėgoms ir užkirsti kelią bet kokiems išpuoliams prieš jas;

13. pabrėžia, kad Ukrainos gyventojai – ir tik jie vieni – be jokio užsienio šalių kišimosi turi nuspręsti, kokia turi būti jų šalies geopolitinė kryptis ir prie kokių tarptautinių sutarčių ir bendrijų Ukraina turėtų prisijungti;

14. smerkia išpuolius prieš Ukrainos komunistų partijos ir kitų partijų pagrindines būstines bei jų sugriovimą ir bandymus Ukrainos komunistų partiją uždrausti;

15. dar kartą pakartoja, kad galima nedelsiant, kai tik naujoji vyriausybė bus pasirengusi, su ja pasirašyti glaudaus bendradarbiavimo ir visapusišką laisvosios prekybos susitarimą;

16. palankiai vertina tai, kad vienas iš Užsienio reikalų tarybos 2012 m. nustatytų kriterijų dėl selektyvaus teisingumo nutraukimo (įskaitant Julijos Tymošenkos įkalinimą) yra įgyvendintas, tačiau dėl likusių dviejų – teisingumo ir rinkimų sistemų (tai buvo protesto judėjimo reikalavimai) – dabar reikia atlikti esminius pokyčius ir reformas, kurios, kaip tikimasi, greitai bus užbaigtos naujosios koalicijos vyriausybės ir paremtos naujosios parlamento daugumos;

17. ragina Komisiją bendradarbiauti su Ukrainos valdžios institucijomis siekiant rasti būdus baudžiamųjų priemonių, Rusijos nustatytų siekiant sustabdyti asociacijos susitarimo pasirašymą, ir naujų galimų priemonių poveikiui atsverti; palankiai vertina už ekonomiką, pinigų reikalus ir eurą atsakingo Komisijos nario Olli Rehno pareiškimą dėl ES pasirengimo suteikti esminį, plataus užmojo tiek trumpalaikės, tiek ilgalaikės finansinės pagalbos paketą, kai bus rastas demokratiniiais principais grindžiamas politinis sprendimas, priimtas įsipareigojimas vykdyti reformas ir paskirta teisėta vyriausybė; ragina Rusiją vadovautis konstruktyviu požiūriu, kad Ukrainai būtų sukurtos sąlygos naudotis dvišaliais santykiais ir su ES, ir su Rusija; primygtinai ragina ES ir jos valstybes nares užtikrinti, kad, remiant Ukrainos ir Rytų partnerystės šalių, savanoriškai pasirinkusių gilinti savo santykius su ES, europinius siekius, su Rusija būtų kalbama vienu balsu;

18. tikisi, jog Taryba ir Komisija kartu su Tarptautiniu valiutos fondu (TVF) ir Pasaulio banku nedelsiant pateiks trumpalaikės finansinės pagalbos paketą ir pasiūlys mokėjimų balanso priemonę, kuriuos papildytų ilgalaikės finansinės paramos paketą kartu su Europos rekonstrukcijos ir plėtros banku (ERPB) ir Europos investicijų banku (EIB), kad Ukraina

2014 m. vasario 27 d., ketvirtadienis

galėtų įveikti savo blogėjančią ekonominę ir socialinę padėtį ir gautų ekonominę paramą būtinoms nuodugnioms ir visapusiškoms Ukrainos ekonomikos reformoms inicijuoti; ragina be reikalo nedelsti ir surengti tarptautinių paramos teikėjų konferenciją; ragina Komisiją ir EIVT kuo geriau panaudoti lėšas, kurias galima skirti Ukrainai pagal esamas finansines priemones, ir apsvarstyti galimybę kuo greičiau skirti papildomų išteklių Ukrainai;

19. pripažįsta, kad vyriausybėje visais lygmenimis išplitusi korupcija toliau varžo Ukrainos vystymosi potencialą ir kenkia piliečių pasitikėjimui savo pačių institucijomis; todėl ragina naująją vyriausybę užtikrinti, kad kova su korupcija taptų didžiausiu jos programos prioritetu ir ragina ES prisidėti prie šių pastangų;

20. pabrėžia, kad būtina nedelsiant sukurti iš tiesų nepriklausomą ir nešališką teismų sistemą;

21. ragina Tarybą leisti Komisijai paspartinti dialogą su Ukraina vizų klausimu; pabrėžia, kad, vadovaujantis Moldovos pavyzdžiu, greitas ES ir Ukrainos vizų režimo liberalizavimo susitarimo užbaigimas – geriausia reakcija į Ukrainos pilietinės visuomenės ir jaunimo lūkesčius; kol kas ragina ES ir valstybių narių lygmeniu nedelsiant pradėti taikyti laikinas, labai paprastas ir nebrangias vizų procedūras, kartu stiprinti bendradarbiavimą mokslinių tyrimų srityje, plėtoti jaunimo mainų programas ir suteikti daugiau galimybių gauti stipendijas;

22. laikosi nuomonės, kad glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiško laisvosios prekybos susitarimo nuostatos – joks komercinis iššūkis Rusijos Federacijai ir kad asociacijos susitarimas nėra kliūtis geriems Ukrainos santykiams su jos Rytų kaimyne; pabrėžia, kad nestabilumas bendros kaimynystės šalyse nenaudingas nei ES, nei Rusijai; pabrėžia, kad politinis, ekonominis ir kitokio pobūdžio spaudimas pažeidžia Helsinkio baigiamąjį aktą;

23. atkreipia dėmesį į sprendimą 2014 m. gegužės 25 d. surengti prezidento rinkimus; pabrėžia, jog reikia užtikrinti, kad šie rinkimai būtų laisvi ir sąžiningi; ryžtingai skatina Aukščiausiąją Radą, atsižvelgiant į Venecijos komisijos rekomendacijas, priimti būtiną rinkimų įstatymą, taip pat atnaujintą įstatymą dėl politinių partijų finansavimo, į kurį būtų įtraukti Valstybių prieš korupciją grupės (GRECO) ir ESBO Demokratinė institucijų ir žmogaus teisių biuro nurodyti klausimai; skatina surengti tarptautinį būsimų rinkimų stebėjimą ir pareiškia, kad šiam tikslui yra pasirengęs įsteigti savo stebėjimo misiją – visapusišką Europos Parlamento rinkimų stebėjimo misiją; mano, kad parlamento rinkimai turėtų būti surengti netrukus po prezidento rinkimų iki šių metų pabaigos; ragina Komisiją, Europos Tarybą ir Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos (ESBO) Demokratinė institucijų ir žmogaus teisių biurą teikti didesnę paramą prieš rinkimus ir išsiųsti tvirtą ilgalaikę rinkimų stebėjimo misiją, kad 2014 m. gegužės 25 d. planuojami prezidento rinkimai būtų surengti pagal aukščiausius standartus ir kad jų rezultatai būtų priimtini visiems kandidatams; ragina, kad pereinamajam laikotarpiui iki rinkimų į ES delegaciją Kijeve būtų paskirti Europos Parlamento darbuotojai;

24. palankiai vertina tai, kad Taryba neseniai pripažino, jog asociacijos susitarimas, įskaitant glaudaus bendradarbiavimo ir visapusišką laisvosios prekybos susitarimą, nėra galutinis ES ir Ukrainos bendradarbiavimo tikslas; pažymi, kad ES pasirengusi pasirašyti asociacijos susitarimą, įskaitant glaudaus bendradarbiavimo ir visapusišką laisvosios prekybos susitarimą, kai tik bus išspręsta dabartinė politinė krizė ir naujos Ukrainos valdžios institucijos bus pasirengusios rimtai europinei perspektyvai; be to primena, kad ES sutarties 49 straipsnis taikomas ir Ukrainai, kaip ir visoms kitoms Europos valstybėms, jei ji laikosi demokratijos principo, gerbia pagrindines laisves, žmogaus ir mažumų teises ir užtikrina teisinės valstybės principo laikymąsi;

25. pabrėžia saugaus, diversifikuoto ir prieinamo energijos tiekimo svarbą kaip ekonominio, socialinio ir politinio pereinamojo laikotarpio bei konkurencingos ir klestinčios ekonomikos visiems ukrainiečiams ramstį; šiuo atžvilgiu pažymi strateginį Energijos Bendrijos, kuriai Ukraina pirmininkaus 2014 m., vaidmenį, nes Energijos Bendrijos sutartis yra šiuo metu vienintelė sutartis, jungianti Ukrainą ir Europos Sąjungą;

26. reiškia paramą pilietinei visuomenei ir nepartinei iniciatyvai sukurti Maidano platformą siekiant parengti strategiją, skirtą Ukrainoje įsigalėjusiai korupcijai įveikti;

27. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, valstybių narių vyriausybėms, laikinajam Ukrainos prezidentui, vyriausybei ir parlamentui, Europos Tarybai ir Rusijos Federacijos prezidentui, vyriausybei ir parlamentui.